

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Zhodnocení změn v oblasti daně z příjmů fyzických osob

Michaela Minaříková

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Minaříková**
Osobní číslo: **E14929**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Zhodnocení změn v oblasti vývoje daně z příjmů fyzických osob**
Zadávající katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude analyzovat změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob za sledované období a jejich dopad na daňovou zátěž poplatníka.

Osnova:

- Konstrukční prvky daně.
- Analýza změn DPFO za sledované období.
- Aplikace změn na modelových příkladech.
- Zhodnocení dopadů změn a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:


Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

AMBROŽ, Jan. Daň z příjmů. Praha: Koršach, 2005. ISBN 80-86296-08-3.
LOŠTÁK, Milan a Petr PELECH. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2016. Praha: ANAG, 2016. ISBN 978-80-7263-995-3.
KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.
VANČUROVÁ, Alena. Daňový systém ČR. Praha: 1. VOX, 2014. ISBN 978-80-87480-23-6.
KOLEKTIV AUTORŮ. Průvodce mzdovou problematikou 2016. 4. Praha: OSWALD, 2016. ISBN 978-80-8812-802-1.
KOLEKTIV AUTORŮ. Daně 2016 a předpisy související s přehledy změn. Praha: ANAG, 2016. ISBN 978-80-7554-006-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. František Sejkora, Ph.D. 

Ústav podnikové ekonomiky a managementu

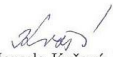
Datum zadání bakalářské práce: 4. září 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: 28. dubna 2017


doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.

děkanka

L.S.


doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2017

Michaela Minaříková

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, panu Ing. Františku Sejkorovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem práce je zhodnotit změny v dani z příjmů fyzických osob a jejich dopad na daňového poplatníka.

KLÍČOVÁ SLOVA

Daň z příjmů, daň, daňové zvýhodnění, základ daně

TITLE

Evaluation of changes in the tax on personal income

ANNOTATION

The aim of the thesis is to evaluate changes in personal income tax and their impact on the taxpayer.

KEY WORDS

Income tax, tax, tax advantage, tax base

OBSAH

Úvod	13
1 Daňová soustava České republiky	12
1.1 Základní charakteristika daně.....	12
1.2 Funkce daní	12
1.3 Rozdělení daní.....	13
1.4 Přímé daně.....	14
1.5 Nepřímé daně	14
2 Daň z příjmů fyzických osob	16
2.1 Základní charakteristika	16
2.2 Poplatník daně.....	16
2.3 Předmět daně	17
2.3.1 Příjmy ze závislé činnosti podle § 6	17
2.3.2 Příjmy ze samostatné činnosti podle § 7.....	18
2.3.3 Příjmy z kapitálového majetku podle § 8	18
2.3.4 Příjmy z nájmu podle § 9.....	18
2.3.5 Ostatní příjmy podle § 10	18
2.4 Osvobození od daně	19
2.5 Základ daně a daňová ztráta	19
2.6 Struktura základu daně	20
2.7 Výpočet daně.....	21
3 Změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob.....	23
3.1 Slevy na dani	23
3.2 Daňové zvýhodnění.....	26
3.3 Superhrubá mzda.....	28
3.4 Paušální výdaje.....	29
3.5 Sazba daně z příjmů	30

4 Modelový příklad a aplikace změn	32
4.1 Daňová povinnost poplatníka daně příjmů ze závislé činnosti	32
4.2 Daňová povinnost poplatníka daně příjmů ze samostatné činnosti.....	38
4.3 Zhodnocení.....	43
Závěr	44
Použitá literatura	45

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Základ daně z příjmů fyzický osob.....	20
Tabulka 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob	21
Tabulka 3: Výše slev na dani za roky 2007 - 2016 v Kč	24
Tabulka 4: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2013 až 2016	27
Tabulka 5: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2010 až 2012	27
Tabulka 6: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2007 až 2009	27
Tabulka 7: Vývoj výdajových paušálů v letech 2008 až 2016	29
Tabulka 8: Příklad progresivní sazby daně	30
Tabulka 9: Daňová povinnost poplatníka 1 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	33
Tabulka 10: Daňová povinnost poplatníka 2 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	34
Tabulka 11: Daňová povinnost poplatníka 3 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	35
Tabulka 12: Daňová povinnost poplatníka 1 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	39
Tabulka 13: Daňová povinnost poplatníka 2 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	40
Tabulka 14: Daňová povinnost poplatníka 3 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016	41

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Složení příjmů státního rozpočtu v roce 2015.....	13
Obrázek 2: Schéma přímých daní	14
Obrázek 3: Schéma nepřímých daní	15
Obrázek 4: Vývoj výše slev na dani za roky 2007 - 2016 v Kč	25
Obrázek 5: Změny v daňovém zvýhodnění na dítě za roky 2007-2016	28
Obrázek 6: Porovnání daňového bonusu poplatníka se dvěma dětmi a poplatníka se dvěma dětmi, druhé s průkazem ZTP/P a slevou na manželku.....	37

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
DPFO	daň z příjmů fyzické osoby
FO	fyzická osoba
Kč	koruna česká
např.	například
odst.	odstavec
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
písm.	písmeno
pozn.	poznámka
resp.	respektive
Sb.	sbírky
tj.	to jest
tzn.	to znamená
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZTP/P	zvlášť tělesně postižená osoba s průvodcem

Úvod

Tato práce je zaměřena především na daň z příjmů fyzických osob podle zákona č. 586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmů. Cílem této práce je zhodnotit změny v tomto zákoně za sledované období, ukázat jejich vývoj a dopad na daňového poplatníka a jeho roční daňovou povinnost.

V první kapitole bude vysvětlen daňový systém v České republice, definován pojem daň, jejich funkce dále rozdělení daní a konkrétnější zaměření na daně přímé a nepřímé. Pro přehlednější orientaci je rozdělení zobrazeno i graficky.

V další kapitole bude již práce zaměřena na daň z příjmů fyzických osob. Zde bude nejprve definována základní charakteristika daně z příjmů, taktéž definice předmětu daně včetně rozdělení na jednotlivé příjmové paragrafy (od §6 do §10 ZDP), kdo je poplatníkem daně a jaké má povinnosti. Nebude opomenuto ani osvobození od daně, daňová ztráta. V neposlední řadě bude vysvětlena struktura výpočtu daně a její výpočet, který bude zpracován i graficky pro lepší představu.

Ve třetí kapitole budou představeny nejdůležitější změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob, jako jsou například změny v daňovém zvýhodnění, slevách na dani, výpočtu daně, sazbě daně a další.

V poslední kapitole budou změny aplikovány na vzorové případy poplatníka daně, zhodnocen dopad změn na jeho daňovou povinnost a zhodnoceno, zda změny byly přínosné. Vzorové příklady budou aplikovány na tři příjmové skupiny poplatníků, u každého uplatněna ve třech variantách a to pro poplatníka bez dětí, poplatníka se dvěma dětmi a poplatníka se dvěma dětmi kde druhé je držitelem průkazu ZTP/P a manželkou bez vlastních příjmů.

1 Daňová soustava České republiky

V této kapitole jsou vysvětleny důležité pojmy.

1.1 Základní charakteristika daně

„Daň je definována jako povinná, nevratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti).[6]“

Základní vlastností daně je, že je povinná. Tedy všechny subjekty jsou povinny podle zákona platit daň. V případě nesplnění této povinnosti je čeká postih v podobě pokuty, v nejhorším případě dokonce i vězení. Nevratnost daně znamená, že po zaplacení státu není možnost jí vymáhat zpět. Další vlastností daně je neúčelovost, která znamená, že není předem jasně známý účel, na který se daná platba použije. Neekvivalentností rozumíme nezískání protihodnoty zaplacené daně. Daň je jednostranný přenos finančních prostředků ze soukromého sektoru k sektoru veřejnému. [6]

Daňové příjmy jsou nejvýznamnější složkou z příjmů veřejných rozpočtů.

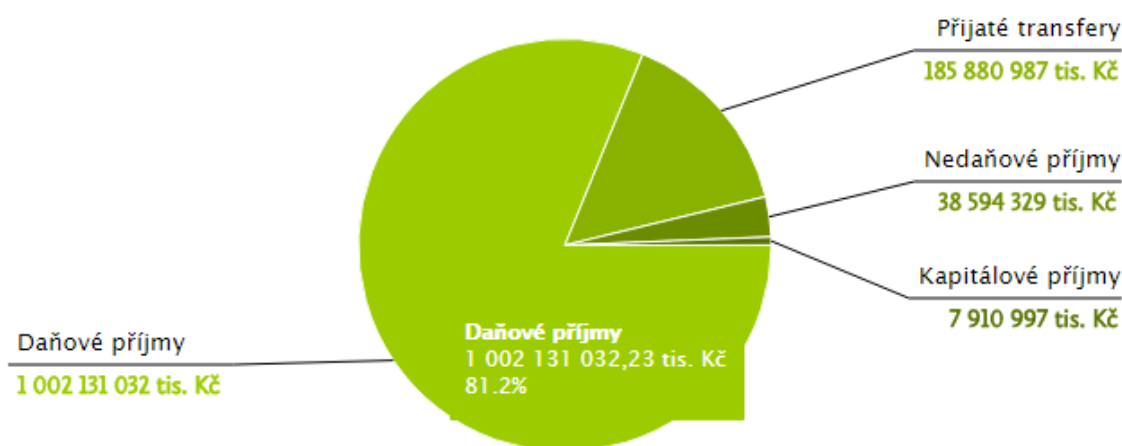
Daňový systém České republiky se definuje jako souhrn všech daní, které jsou vybírány na území České republiky. Je tvořen daněmi, které můžeme rozdělit na daně přímé a nepřímé.

1.2 Funkce daní

Daně jsou stávající nástroj ekonomické politiky státu, proto se od nich požaduje nejen naplňovat veřejné rozpočty, ale mnohem více. Daně plní proto mnoho důležitých funkcí. Mezi nejdůležitější se řadí fiskální, alokační, redistribuční, stimulační a stabilizační funkce. Hlavní funkcí daně je fiskální funkce, která je definovaná jako schopnost naplnit veřejný rozpočet. Tato funkce musí být vždy a za každých okolností zachována. Další funkcí je funkce alokační, která se uplatňuje, pokud trh projevuje neefektivnost v alokaci příjmů. Znamená tedy vložení prostředků tam, kde jich trh vkládá málo nebo odebrání prostředků z oblastí, kde jich je mnoho. Redistribuční funkce je důležitá proto, že rozdělení důchodů vzniklých za fungování trhu může být pro společnost neakceptovatelné. Cílem této funkce je přesunutí části důchodů od bohatších jedinců k chudším. Stimulační funkce využívá vnímání daní jako újm a umožňuje subjektům udělat něco pro to, aby omezily svou daňovou povinnost. Stát proto poskytuje různé formy daňových úspor. Poslední důležitou funkcí je funkce stabilizační, která znamená zmírňování

cyklických výkyvů v ekonomice, což zajišťuje dostatečnou zaměstnanost a cenovou stabilitu.[14]

Daně jako příjmy do státního rozpočtu tvoří dlouhodobě více než 80 % celkových příjmů státního rozpočtu. Na následujícím obrázku lze vidět složení příjmů do státního rozpočtu za rok 2015.



Obrázek 1: Složení příjmů státního rozpočtu v roce 2015

Zdroj: [9]

1.3 Rozdělení daní

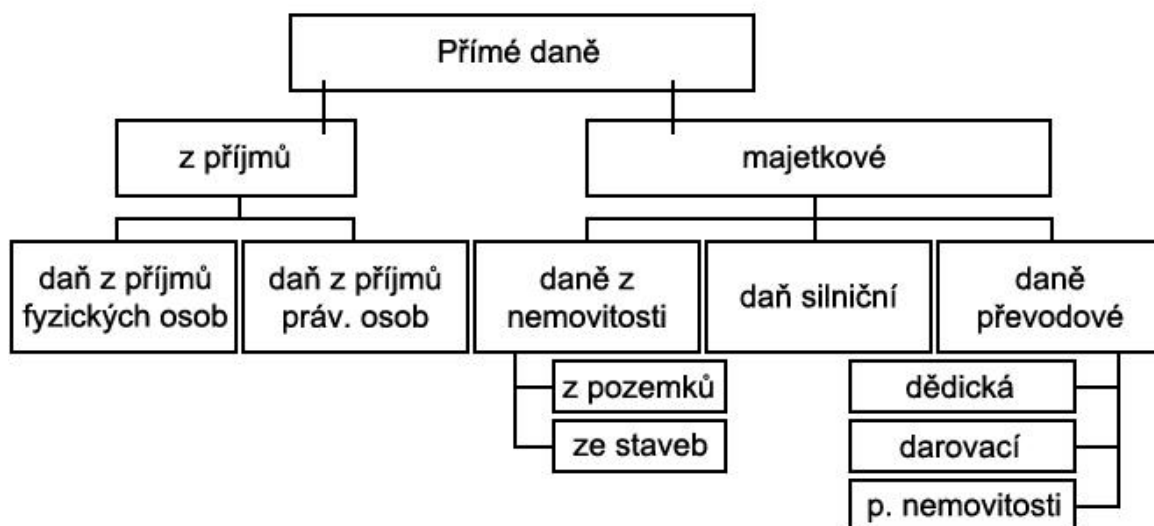
Daně lze třídit podle různých hledisek, například podle toho jak splňují jednotlivé funkce daní, které jsou vysvětlené v předchozí podkapitole.

Za nejzákladnější rozdělení daní můžeme označit rozlišení na daně přímé a daně nepřímé. Přímé daně platí poplatník ze svého důchodu a nemůže je převést na jiný subjekt. Ten, kdo daň odvádí státu a tedy i platí, se u přímých daní nazývá poplatník. Mezi tento typ daní patří daň z příjmů, daň majetková, daň z hlavy. U daní nepřímých se předpokládá, že subjekt, který daně odvádí, je neplatí ze svého vlastního důchodu, nýbrž je přenáší na jiný subjekt prostřednictvím zvýšení ceny. Rozlišují se zde dva subjekty a to plátce, který daň odevzdává finančnímu úřadu a poplatník, který daň fakticky platí v podobě vyšší ceny. Mezi tyto daně se řadí daně ze spotřeby a obrátů nebo daň z přidané hodnoty.[6]

Jako další lze třídit daně podle objektu, na něž jsou uloženy. Patří sem daně z důchodů, daně ze spotřeby a daně z majetku. Podle objektu jsou daně také tříděny v daňových zákonech.

1.4 Přímé daně

Přímé daně mají bezprostřední vazbu na tvorbu hodnot a zisku nejen fyzickými, ale i právnickými osobami. Poplatník tyto daně platí na úkor svého důchodu. Přímé daně na rozdíl od nepřímých daní jsou spravedlivější především kvůli své adresnosti a schopnosti se lépe přizpůsobit platební schopnosti subjektů. Jsou odváděny příslušnému finančnímu úřadu na základě písemného daňového přiznání. V České republice se přímé daně dělí na dvě základní skupiny jak je vidět v následujícím obrázku.[5]

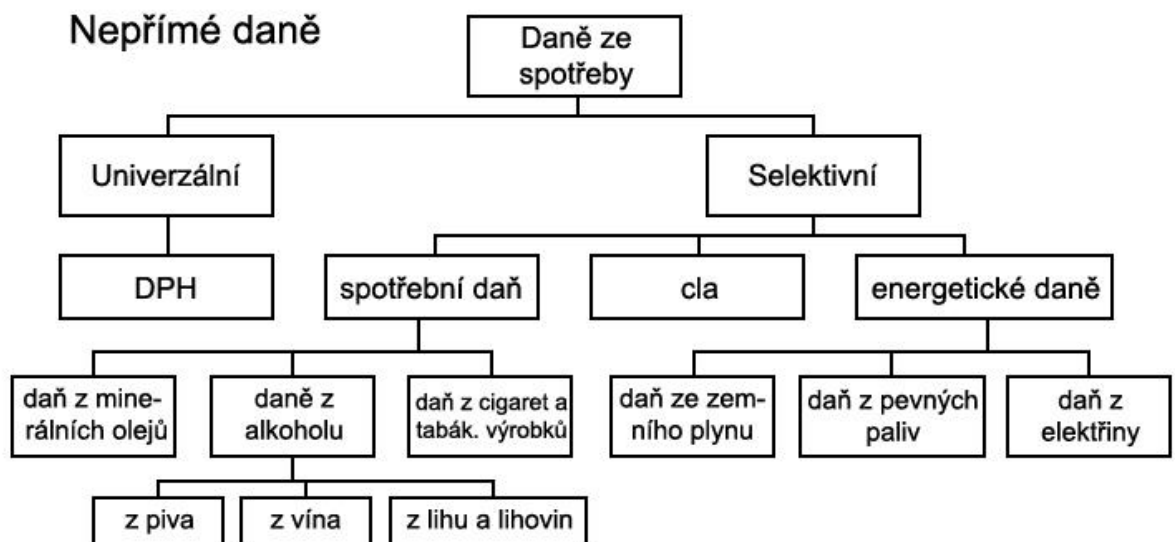


Obrázek 2: Schéma přímých daní

Zdroj: upraveno podle [5]

1.5 Nepřímé daně

Nepřímé daně jsou platby, které jsou vázány na jednotlivé druhy výrobků a služeb. Na rozdíl od daní přímých nejsou vázány jednotlivě na fyzické nebo právnické osoby, které platí daně ze své vytvářené hodnoty. Rozlišují se zde dva subjekty. Jedním z nich je plátce, který daň odvádí do státního rozpočtu, ale sám ji fyzicky neplatí a pak poplatník, kterým je konečný spotřebitel. Ten daň platí nepřímo v ceně nakupovaných výrobků a služeb. Podrobnější rozdělení nepřímých daní je vysvětleno v následujícím obrázku.[6]



Obrázek 3: Schéma nepřímých daní

Zdroj: upraveno podle [5]

2 Daň z příjmů fyzických osob

V této kapitole je vysvětlena daň z příjmů.

2.1 Základní charakteristika

Daň z příjmů fyzických osob je osobní důchodovou daní, která je nezbytnou součástí moderního daňového systému. Subjekt jí odvádí příslušnému Finančnímu úřadu přímo ze svého důchodu, tedy podléhají jí veškeré zdanitelné příjmy jednotlivce. Této dani je kladena velká důležitost a rozhodně nepatří k nejjednodušším daním. Je velmi často měněna a novelizována, proto je třeba tyto změny sledovat a využívat je při své podnikatelské činnosti. [8]

Osobním důchodovým daním je přisuzována spravedlnosti, komplexnosti a ekonomické efektivnosti. I přes svoji důležitost je mezi lidmi tato daň nepopulární. Je často kritizována za svou progresivní povahu, tedy neefektivnost vyššího zdanění vyšších důchodů.

Pomocí konstrukčních prvků má motivovat poplatníka tak, aby se choval v souladu s prioritami společnosti. Využívá k tomu osvobození od daně, odpočty od základu daně, slevy na dani a jiné. Právě proto, že její konstrukce je tak administrativně složitá s vysokými požadavky, je tato daň mezi poplatníky neoblíbená. [13]

Legislativní úprava daně z příjmů fyzických osob se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanovuje, které příjmy podléhají dani z příjmů FO. Taktéž ale specifikuje příjmy, které jsou od povinnosti odvádět daň osvobozeny. [13]

2.2 Poplatník daně

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. Za fyzickou osobu je považován člověk jako přirozený nositel práv a povinností. Způsobilost FO k právům a povinnostem vzniká narozením a zaniká smrtí. Způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu vzniká po dosažení 18 let osoby, před tímto věkem je způsobilost pouze částečná.

Podle § 2 ZDP se poplatníci dělí do dvou skupin. Za první skupinu se považují daňoví rezidenti, kteří mají na území České republiky trvalé bydliště, nebo se zde obvykle zdržují, což v praxi znamená, že zde pobývají alespoň 183 dní příslušného kalendářního roku. Tito rezidenti mají daňovou povinnost na příjmy plynoucí z jejich činnosti na území ČR, ale i na příjmy plynoucí z činnosti v zahraničí. Jako druhou skupinu zákon uvažuje daňové

nerezidenty, tedy FO pobývajících na území ČR méně než 183 dnů příslušného kalendářního roku. Ti mají daňovou povinnost vztahující se pouze na příjmy plynoucí z jejich činnosti na území ČR. [16]

2.3 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů jsou všechny příjmy fyzických osob. Za příjem se považuje vše, co navyšuje majetek osoby v určitém období. Podle ZDP se příjmem rozumí peněžní i nepeněžní forma, ale také příjem získaný směnou. Všechny příjmy podléhající DPFO můžeme rozdělit do pěti skupin (tzv. dílčích daňových základů), které dohromady tvoří daňový základ což je nutnost pro výpočet daně z příjmů fyzických osob. Patří sem:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z nájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

Taktéž ovšem existují příjmy, které nejsou předmětem daně. Mezi ně patří například příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zvláštního právního předpisu, příjmy z rozšíření nebo vypořádání společného jmění manželů, rovněž příjmy plynoucí poplatníkovi z vypomáhání s domácími pracemi za ubytování a stravu, příjmy získané převodem majetku mezi osobami blízkými v souvislosti s ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele. Všechny tyto příjmy jsou podrobněji popsány v § 3 odst. 4 ZDP.[16]

2.3.1 Příjmy ze závislé činnosti podle § 6

Tato skupina se týká největšího počtu poplatníků, protože v rámci tohoto dílčího základu daně zdaňují své mzdy a platy. Tato skupina se týká příjmů ze současného i minulého pracovněprávního vztahu, také ze služebního poměru a jiného poměru, kdy má poplatník povinnost dbát příkazů plátce, tedy zaměstnavatele. Jako další se do tohoto dílčího základu daně řadí příjmy členů družstev, společníků ve společnostech s ručením omezeným, komanditistů v komanditních společnostech a odměny členů statutárních orgánů nebo likvidátorů. [16]

ZDP také stanovuje pojem funkční požitky, což podle § 6 odst. 10 písm. a, b jsou platy a plnění poskytovaná s výkonem funkce členů státní moci, státních orgánů a soudců (tzn. například platy poslanců a senátorů Parlamentu České republiky, platy vedoucích úředních

orgánů státní správy nebo odměny z výkonu funkce v orgánech územní samosprávy) s výjimkou platu náležícího prezidentu republiky. [16]

2.3.2 Příjmy ze samostatné činnosti podle § 7

Do této skupiny se řadí příjmy z podnikání, mezi které patří příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, dále příjmy ze živnostenského podnikání, příjmy z podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění (např. příjmy lékařů, advokátů nebo auditorů), podíl společníka veřejné obchodní společnosti a další.

Podnikáním se rozumí soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem (tj. osobou zapsanou v obchodním rejstříku nebo v živnostenském rejstříku), na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Za podnikání se nepovažuje činnost příležitostná, nahodilá nebo jednorázová. [17]

Příjmem ze samostatné činnosti se rozumí příjem z užití nebo poskytnutí práv průmyslového vlastnictví, autorských práv, dále příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku nebo příjem z výkonu nezávislého povolání (např. příjmy znalců, tlumočnicků apod.).[16]

2.3.3 Příjmy z kapitálového majetku podle § 8

Těmito příjmy se podle ZDP rozumí podíly na zisku obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů, podíly na zisku tichého společníka, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů, nebo úroky z poskytnutých úvěrů a půjček.[16]

2.3.4 Příjmy z nájmu podle § 9

Do tohoto dílčího základu daně patří příjmy plynoucí z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, movitých věcí mimo příležitostných nájmu, které spadají již do § 10 odst. 1 písm. a. Aby tyto příjmy spadaly pod § 9 ZDP, musí daný majetek být v osobním vlastnictví poplatníka.[16]

2.3.5 Ostatní příjmy podle § 10

Do této skupiny se řadí příjmy, které nespádají ani do jedné z výše uvedených skupin. Jsou to především příjmy, jejichž charakter je příležitostný nebo při kterých dochází ke zvýšení majetku osoby. Příkladem jsou příjmy z příležitostného pronájmu movitých věcí, příjmy z převodu nemovité věci nebo cenného papíru, dále výhry v loteriích, ceny z veřejných či

sportovních soutěží nebo bezúplatný příjem (např. když otec daruje synovi rodinný dům – v přímé linii).[16]

2.4 Osvobození od daně

Tyto příjmy jsou uvedeny v § 4 ZDP. Jak již napovídá název paragrafu, tyto příjmy jsou od daně osvobozeny, což znamená, že se z nich neodvádí daň. Nejsou tedy předmětem daně z příjmů fyzických osob. Mezi tyto příjmy patří například:

- příjmy z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, pokud v něm vlastník měl trvalé bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem,
- příjmy z prodeje hmotné movité věci s výjimkou z prodeje cenného papíru nebo motorového vozidla,
- přijaté náhrady majetkové nebo nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, odpovědnosti za škodu,
- příjmy získané ve formě dávky z nemocenského pojištění, důchodového pojištění,
- dávky pomoci v hmotné nouzi nebo dávky sociální podpory,
- příjmy v podobě stipendií blíže specifikovaných v zákoně
- příjmy z penze vyplácené z penzijního připojištění, invalidní penze a další.[16]

2.5 Základ daně a daňová ztráta

„Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, za které se pro účely daně z příjmů fyzických osob považuje kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 není stanoveno jinak.“ [2, str. 29.]

Pro poplatníka to znamená, že pokud má ve zdaňovacím období souběžně dva či více příjmů, jeho základ daně je daný součtem všech dílčích základů daně. Jednotlivé dílčí základy daně (§ 6 až § 10 ZDP) jsou popsány v této kapitole výše.[2]

Pokud podle záznamů o příjmech a výdajích přesáhnou výdaje příjmy ze samostatné činnosti (§ 7) a výdaje na pronájem (§ 9) jsou prokazatelně vyšší než příjmy podle tohoto paragrafu, jedná se o daňovou ztrátu. O tuto upravenou ztrátu dle § 23 může poplatník ponížít úhrn dílčích základů daně uvedených v § 7 až § 10 ZDP. Tuto ztrátu může ovšem také poplatník postupně rozpouštět v příštích zdaňovacích obdobích následujících po období, kdy ztráta vznikla, nejdéle však po dobu bezprostředně následujících pěti zdaňovacích období.[16]

2.6 Struktura základu daně

Podle ZDP je pět základních druhů kategorií příjmů rozděleno dle druhu příjmů. Dílčí základy daně jsou tvořeny rozdílem příjmů plynoucích z ustanovení a výdajů na jejich dosažení, zajištění a udržení. Postup pro výpočet jednotlivých dílčích základů daně je zobrazen v následující tabulce.[16]

Tabulka 1: Základ daně z příjmů fyzický osob

Příjmy ze závislé činnosti
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
= dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti
Příjmy ze samostatné činnosti
- Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů ze samostatné činnosti (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
Příjmy z nájmu
- Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z nájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
Příjmy z kapitálového majetku
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
Ostatní příjmy
- Výdaje na dosažení příjmů (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
= dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: [6]

Postup pro zjišťování dílčího základu daně u jednotlivých druhů příjmů se liší. U dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti se příjmy nesnižují o výdaje, nýbrž navyšují o povinné sociální a zdravotní pojištění, které musí odvádět zaměstnavatel.

Pro výpočet dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti a dílčího základu daně z příjmů z pronájmu se uplatňuje pravidlo daňově uznatelných výdajů. Znamená to, že tyto příjmy se mohou ponížít o výdaje, které souvisí s dosažením, zajištěním a udržením příjmů. U

těchto dílčích základů daně je možné, že tato vypočtená částka bude záporná, protože výdaje jsou vyšší než příjmy. V tomto případě lze tuto zápornou částku (ztrátu) postupně rozpouštět v dalších zdaňovacích obdobích jak je popsáno v kapitole 2.5.

U dílčího základu daně z příjmů z kapitálového majetku se příjmy nijak nemění, resp. nenavysňují ani nesnižují. Pro dílčí základ daně z příjmů u ostatních příjmů lze příjmy ponížít o výdaje na dosažení příjmů, ovšem jen ve velmi omezené míře, tedy pouze do výše příjmů. V této skupině příjmů není možné, aby dílčí základ daně měl záporný charakter.[6]

2.7 Výpočet daně

Sečtením jednotlivých dílčích základů daně, které jsou popsány výše v této práci, se vypočítá základ daně poplatníka. Takto vypočtený základ daně sníží o nezdanitelné části daně a o odčitatelné položky. Upravený základ daně se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů, vynásobí se sazbou daně z příjmů fyzických osob v procentech, která činí 15 %. Tímto výpočtem získává poplatník daň z příjmů před slevami, kterou může dále ještě ponížít o slevy na dani a daňová zvýhodnění na vyživované dítě, čímž zjistí skutečnou daňovou povinnost, kterou je povinen zaplatit správci daně. Pro přesnější orientaci je celý postup zobrazen v následující tabulce. [2]

Tabulka 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob

Dílčí základ daně podle § 6
+ dílčí základ daně podle § 7
+ dílčí základ daně podle § 8
+ dílčí základ daně podle § 9
+ dílčí základ daně podle § 10
= ZÁKLAD DANĚ
- Nezdanitelné části daně
- Odčitatelné položky
= UPRAVENÝ ZÁKLAD DANĚ
Zaokrouhlení upraveného základu daně na celé stokoruny dolů
* sazba daně 15 %
= DAŇ PŘED SLEVAMI
- Slevy na dani
= DAŇ PO SLEVÁCH

Zdroj: vlastní zpracování

Nezdanitelné části jsou podle ZDP upraveny v § 15. Mezi ně podle tohoto paragrafu patří hodnota darů, úroky z úvěrů ze stavebního spoření nebo z hypotečního úvěru, příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, pojistné na soukromé životní pojištění, dále také členské příspěvky zaplacené odborovým organizacím, ale i úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

Jako dar se považuje například bezpříspěvkové darování krve, kde lze za jeden odběr odečíst od základu daně 2 000 Kč. Dalším příkladem daru podle ZDP je hodnota darů poskytnutých např. obcím, krajům, právnickým osobám na financování vědy a vzdělávání, kultury, školství nebo na účely sociální, zdravotnické a humanitní atd. Hodnota darů musí minimálně činit 1 000 Kč nebo alespoň 2 % ze základu daně. Maximální částka, kterou lze od základu daně odečíst je částka rovnající se 15 % poplatníkovu základu daně.

Další nezdanitelnou částí jsou úroky z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru, které si poplatník také může odečíst od základu daně, nejvýše však ve výši 300 000 Kč. Aby tak mohl učinit, musí splnit podmínky stanovené v § 15 ZDP odst. 3 písm. a) až h).

Příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem také patří mezi nezdanitelné části daně, ovšem i zde jsou určité podmínky jako například sjednaná výplata plnění nejdříve v roce, kdy poplatník dosáhne věku 60 let. Částka, kterou si poplatník může odečíst od základu daně, se zjistí součtem všech zaplacených příspěvků na penzijní připojištění za předchozí zdaňovací období. Tato částka se však musí ještě ponížít o 12 000 Kč. Takto vypočtenou výslednou částku si může poplatník odečíst od základu daně, avšak v maximální výši 12 000 Kč. (pozn. Od 1. ledna 2017 se tato částka zvyšuje na částku 24 000 Kč).

V případě zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění za předchozí zdaňovací období je maximální výše odpočtu stanovena na 12 000 Kč. Podrobné podmínky jsou vypsány v § 15 odst. 6 ZDP. Například musí být splněna podmínka, že smlouva musí být uzavřena alespoň na 60 měsíců s výplatou nejdříve v roce, kdy poplatník dosáhne 60 let věku a se sjednanou pojistnou částkou alespoň 40 000 Kč, u pojistné smlouvy sjednané pro případ dožití s pojistnou dobou nad 15 let musí být sjednaná pojistná částka alespoň 70 000 Kč.

Co se týče odčitatelných položek, ty jsou stanoveny v § 34 ZDP. Zde je stanoveno, že odčitatelnou položkou je daňová ztráta, odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo na podporu odborného vzdělávání. V případě odpočtu na podporu výzkumu a vývoje lze uplatnit 100 % odpočet nákladů vynaložených poplatníkem v předešlém zdaňovacím období. Kompletní podmínky jsou blíže specifikovány v § 34a Zákona o daních z příjmů.[16]

3 Změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob

V této kapitole jsou blíže zkoumány změny v ZDP za sledované období.

3.1 Slevy na dani

Slevy na dani upravuje § 35 ZDP, který stanovuje, že za zdaňovací období, tedy kalendářní rok, přísluší poplatníkovi, v tomto případě fyzické osobě, sleva na dani pokud splní podmínky uvedené ve zmíněném paragrafu jako například, že poplatník je daňovým rezidentem. Zákon také umožňuje uplatnit si snížení daně o částku ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc. Podmínkou pro uplatnění měsíčních slev na dani u zaměstnance je podepsání Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti u zaměstnavatele. Toto potvrzení může poplatník podepsat jak na začátku roku, ale i v jeho průběhu. Zaměstnavatel pak vypočtenou měsíční zálohu na daň z příjmů FO sníží o jednu dvanáctinu roční slevy na dani. Může to být sleva na poplatníka, na studenta, na invaliditu a podobně. Jediná sleva, která se uplatňuje až po skončení zdaňovacího období je sleva na vyživovaného manžela/manželku žijící s poplatníkem v jedné domácnosti. Osoby s příjmy ze samostatné činnosti uplatňují slevy na dani až po skončení zdaňovacího období při podání daňového přiznání.

Výše slev je poměrně stálá, mění se však podmínky k jejich uplatnění. Například v roce 2013 došlo k zásadním změnám při uplatňování slevy na poplatníka a to tak, že starobní důchodci od tohoto roku neměli nárok na tuto slevu. Toto omezení pozbylo platnosti ve zdaňovacím období roku 2015. Od tohoto roku si poplatníci daně pobírající starobní důchod mohou slevu na poplatníka opět uplatňovat. Další změnou od roku 2013 je, že osoby s příjmy ze samostatné činnosti, které při podání daňového přiznání využívají výdajový paušál, nesmí uplatňovat daňové zvýhodnění na děti a slevu na vyživovaného manžela/manželku, pokud jejich součet dílčích základů daně, kde uplatňují paušální výdaje, je vyšší než 50 % celkového základu daně. Toto omezení je v plánu zrušit ve zdaňovacím období 2017.

Limit pro možnost uplatnění slevy na vyživovaného manžela/manželku bez příjmů je 68 000 Kč ročně. Příjmy, které se do této částky nezahrnují, jsou:

- dávky státní sociální podpory,
- dávky sociální péče,
- dávky pomoci v hmotné nouzi,
- příspěvek na péči, sociální služby,
- státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem,
- státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření,

- stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách.

Naopak příjmy, které se do příjmů vyživovaného manžela/manželky zahrnují, jsou například:

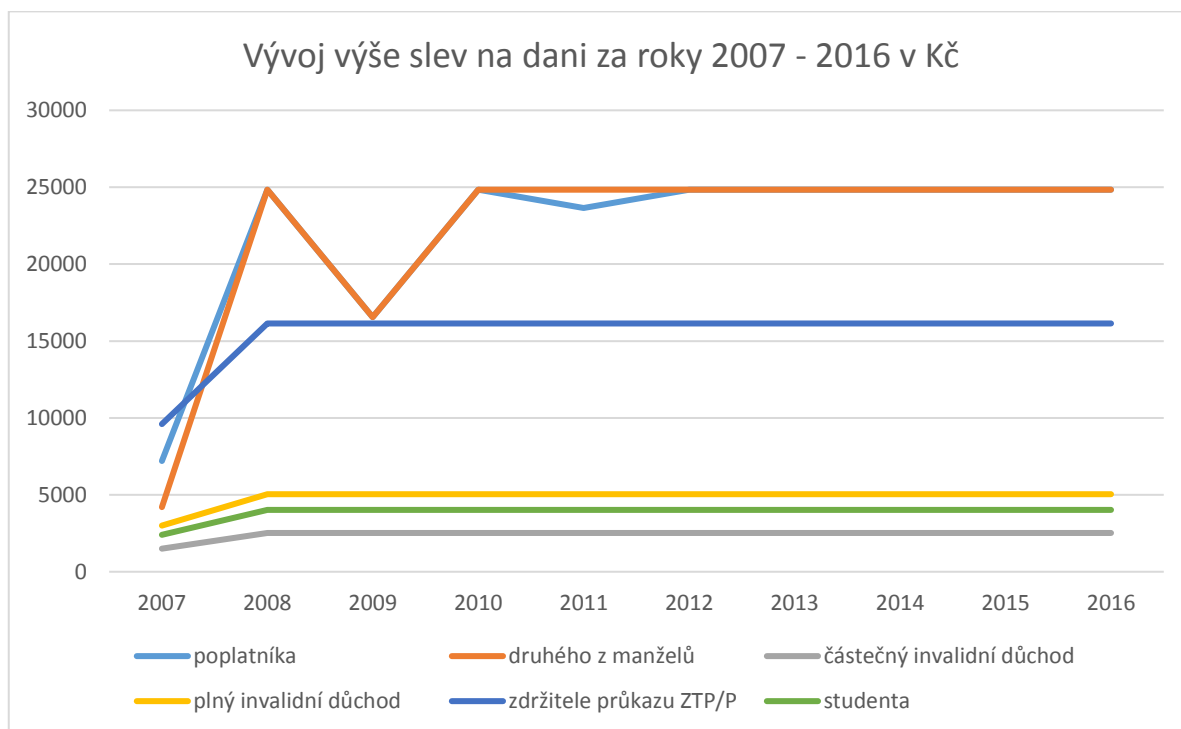
- veškeré hrubé příjmy od zaměstnavatele nebo z nájmu,
- veškeré příjmy, které jsou jinak od daně osvobozeny (např. prodej nemovité, movité věci, cenných papírů apod.),
- nemocenská,
- náhrada mzdy při pracovní neschopnosti,
- ošetřování člena rodiny,
- podpora v nezaměstnanosti,
- peněžité pomoci v mateřství a jiné.[10]

Následující tabulka ukazuje výši slevy na dani v jednotlivých letech.

Tabulka 3: Výše slev na dani za roky 2007 - 2016 v Kč

Sleva na	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
poplatníka	7200	24840	24840	24840	23 640	24840	24840	24840	24840	24840
vyživovaného manžela/ku	4200	24840	24840	24840	24 840	24840	24840	24840	24840	24840
částečný invalidní důchod	1500	2520	2520	2520	2520	2520	2520	2520	2520	2520
plný invalidní důchod	3000	5040	5040	5040	5040	5040	5040	5040	5040	5040
držitele průkazu ZTP/P	9600	16140	16140	16140	16140	16140	16140	16140	16140	16140
studenta	2400	4020	4020	4020	4020	4020	4020	4020	4020	4020

Zdroj: upraveno podle [11]



Obrázek 4: Vývoj výše slev na dani za roky 2007 - 2016 v Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky číslo 3 a grafu číslo 4 je patrné, že největší změny v oblasti slev na dani se udály v roce 2008, kde se výrazně zvýšily slevy všechny slevy, nejvýrazněji však u slevy na poplatníka, na vyživovaného manžela/manželku nebo na držitele průkazu ZTP/P. Od roku 2010 zákon ruší pojem částečný invalidní důchod a zaměňuje ho za invaliditu prvního nebo druhého stupně, výše slevy na dani se však nemění. Taktéž ruší pojem plný invalidní důchod a místo něj zavádí pojem invalidita třetího stupně, výše slevy na dani zůstává stejná. V roce 2011 lze zaznamenat menší změnu ve výši slevy na poplatníka směrem dolů, z původních 24 840 Kč na nově 23 640 Kč avšak tato změna se uplatňovala pouze jedno zdaňovací období, v následujícím zdaňovacím období za rok 2012 se výše slevy na poplatníka vrací na 24 840 Kč za rok. K další změně, i když opět pouze na jedno zdaňovací období došlo v roce 2009 ve výši slevy na poplatníka a vyživovaného manžela/manželku. V roce 2008 se tato sleva výrazně zvýšila na částku 24 840 Kč, v roce 2009 lze zaznamenat pokles na výši 16 560 Kč.

3.2 Daňové zvýhodnění

Jedná se o speciální druh slevy na vyživované dítě poplatníka. Podmínkou pro přiznání daňového zvýhodnění na vyživované dítě je, že toto dítě žije s poplatníkem ve společné domácnosti. Na každé dítě lze slevu uplatnit pouze jednou, tedy pouze jeden z rodičů, tedy jeden poplatník. Základní částka za rok, kterou lze uplatnit je 13 404 Kč. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, tato částka se navyšuje na dvojnásobek. Podle zákona není omezen počet dětí, na které lze slevu uplatnit. Za vyživované dítě se podle zákona rozumí dítě nezletilé, nebo i dítě zletilé do věku 26 let, které se soustavně připravuje na budoucí povolání a zároveň splňuje podmínky zákona o státní sociální podpoře.

Existují tři situace, ke kterým při uplatnění tohoto daňového zvýhodnění může dojít. První situací je, že poplatník formou daňového zvýhodnění na vyživované dítě sníží svoji daňovou povinnost za příslušné zdaňovací období. Tato možnost se týká osob s příjmy ze samostatné činnosti, ale také zaměstnance, který neuplatňoval měsíčně daňové zvýhodnění na dítě za podmínky, že podá daňové přiznání. Ve druhém případě poplatníkovi po uplatnění slev na dani nevznikne žádná daňová povinnost, poplatník si může daňový bonus uplatnit, pokud jeho výše je alespoň 100 Kč, nejvýše však 60 300 Kč za rok. Ve třetí situaci může dojít k tomu, že poplatník má nižší daňovou povinnost za příslušné zdaňovací období, než je jeho nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Poplatník pak má nárok na uplatnění daňového zvýhodnění formou daňového bonusu, a to do výše nulové daně.

V následujících tabulkách a grafu jsou vidět změny ve výši daňového zvýhodnění za roky 2013 až 2016 v roční i měsíční podobě. Mezi lety 2007 až 2012 se částka daňového zvýhodnění pravidelně zvyšovala, což mělo zvýhodnit rodiny s dětmi oproti ostatním daňovým poplatníkům. Do roku 2014 zákon nijak nerozlišoval, zda poplatník uplatňuje zvýhodnění na jedno dítě nebo více. Částka 13 404 Kč se v případě uplatnění na dvě vyživované děti pouze násobila. Od roku 2015 nastaly změny a zákon od tohoto roku rozlišuje výši daňového zvýhodnění na první, druhé a třetí dítě, čímž zvýhodnil rodiny s více vyživovanými dětmi. Na každé další dítě v rodině se uplatňuje daňové zvýhodnění jako na třetí dítě. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, částka daňového zvýhodnění na toto dítě se násobí dvěma. [16]

Tabulka 4: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2013 až 2016

Daňové zvýhodnění	2016		2015		2014, 2013	
	roční	měsíční	roční	měsíční	roční	měsíční
na první dítě	13 404 Kč	1 117 Kč	13 404 Kč	1 117 Kč	13 404 Kč	1 117 Kč
na druhé dítě	17 004 Kč	1 417 Kč	15 804 Kč	1 317 Kč	13 404 Kč	1 117 Kč
na třetí a každé další dítě	20 604 Kč	1 717 Kč	17 004 Kč	1 417 Kč	13 404 Kč	1 117 Kč
na první dítě (pokud má ZTP/P)	26 808 Kč	2 234 Kč	26 808 Kč	2 234 Kč	26 808 Kč	2 234 Kč
na druhé dítě (pokud má ZTP/P)	34 008 Kč	2 834 Kč	31 608 Kč	2 634 Kč	26 808 Kč	2 234 Kč
na třetí a každé další dítě (pokud má ZTP/P)	41 208 Kč	3 434 Kč	34 008 Kč	2 834 Kč	26 808 Kč	2 234 Kč

Zdroj: upraveno podle [12]

Tabulka 5: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2010 až 2012

Daňové zvýhodnění	2012		2011		2010	
	roční	měsíční	roční	měsíční	roční	měsíční
na první dítě	13 404 Kč	1 117 Kč	11 604 Kč	967 Kč	11 604 Kč	967 Kč
na druhé dítě	13 404 Kč	1 117 Kč	11 604 Kč	967 Kč	11 604 Kč	967 Kč
na třetí a každé další dítě	13 404 Kč	1 117 Kč	11 604 Kč	967 Kč	11 604 Kč	967 Kč
na první dítě (pokud má ZTP/P)	26 808 Kč	2 234 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč
na druhé dítě (pokud má ZTP/P)	26 808 Kč	2 234 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč
na třetí a každé další dítě (pokud má ZTP/P)	26 808 Kč	2 234 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč	23 208 Kč	1 934 Kč

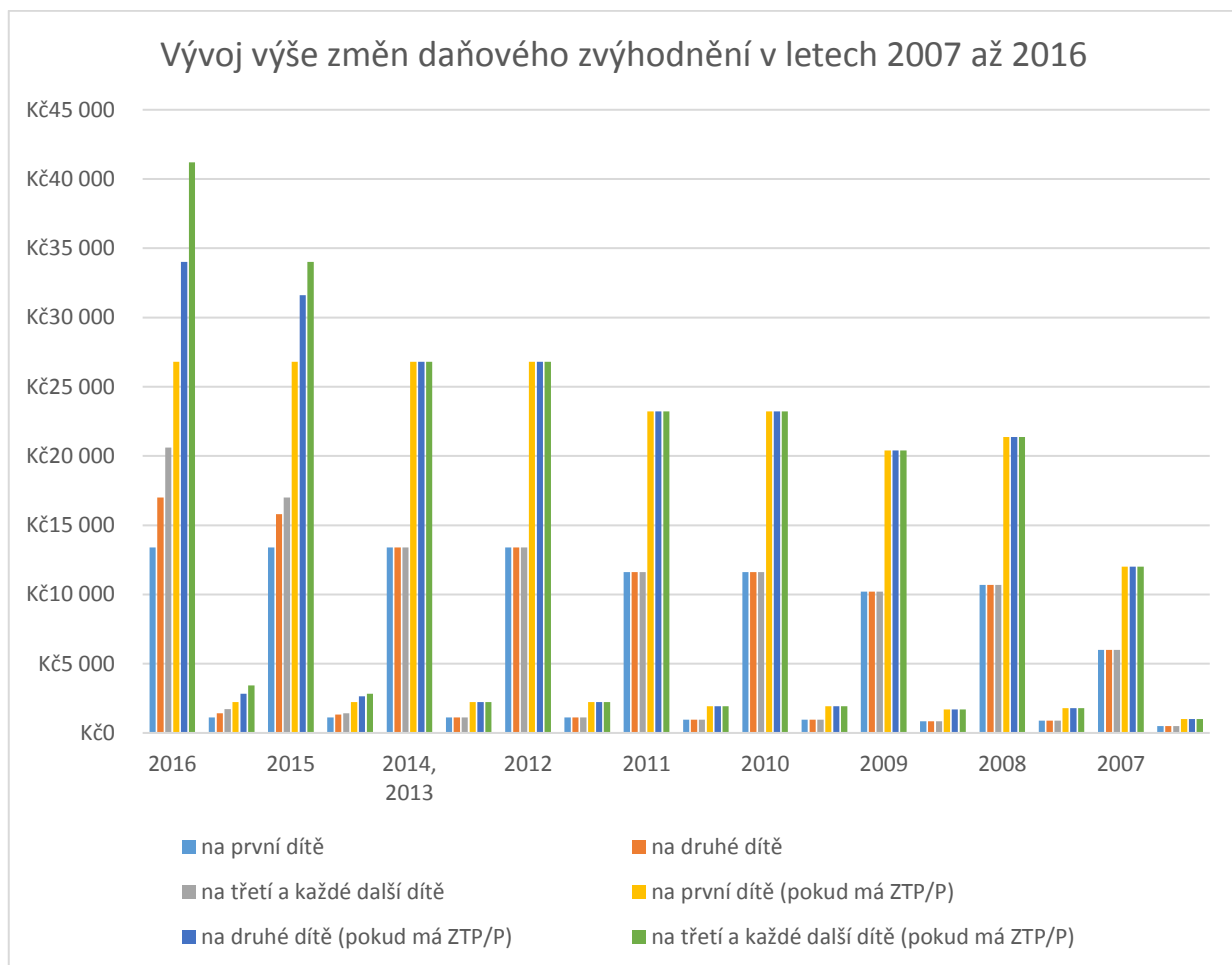
Zdroj: upraveno podle [12]

Tabulka 6: Výše daňového zvýhodnění na děti v letech 2007 až 2009

Daňové zvýhodnění	2009		2008		2007	
	roční	měsíční	roční	měsíční	roční	měsíční
na první dítě	10 200 Kč	850 Kč	10 680 Kč	890 Kč	6 000 Kč	500 Kč
na druhé dítě	10 200 Kč	850 Kč	10 680 Kč	890 Kč	6 000 Kč	500 Kč
na třetí a každé další dítě	10 200 Kč	850 Kč	10 680 Kč	890 Kč	6 000 Kč	500 Kč
na první dítě (pokud má ZTP/P)	20 400 Kč	1 700 Kč	21 360 Kč	1 780 Kč	12 000 Kč	1 000 Kč
na druhé dítě (pokud má ZTP/P)	20 400 Kč	1 700 Kč	21 360 Kč	1 780 Kč	12 000 Kč	1 000 Kč
na třetí a každé další dítě (pokud má ZTP/P)	20 400 Kč	1 700 Kč	21 360 Kč	1 780 Kč	12 000 Kč	1 000 Kč

Zdroj: upraveno podle [12]

Vývoj změn v daňovém zvýhodnění je lépe vidět v následujícím grafu.



Obrázek 5: Změny v daňovém zvýhodnění na dítě za roky 2007-2016

Zdroj: vlastní zpracování

3.3 Superhrubá mzda

Zákonem č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných rozpočtů s účinností od 1. 1. 2008, proběhla daňová reforma, která přinesla velmi významné změny právních předpisů v daňové oblasti od roku 1993. Hlavními cíli této reformy byly podle tehdejšího ministra financí například podpora hospodářského růstu, sociální citlivost vůči ekonomicky neaktivní populaci a podpora rodin s dětmi.

V této reformě došlo k největším změnám v zákoně o daních z příjmů, kde byl mimo jiné zaveden také nový pojem, tzv. „superhrubá mzda“. V praxi to znamená, že základem pro výpočet daně z příjmů je stále hrubá mzda, ze které se vypočítá zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem ve výši 9 % a sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem ve výši 26 %. Obě tyto částky placené zaměstnavatelem, se připočtou k hrubé mzdě a tím vzniká již zmiňovaná superhrubá mzda, tedy nový základ daně pro výpočet daně z příjmů fyzických osob ze závislé

činnosti. Takto vypočtený základ se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů. Z takto upraveného základu se vypočítá daň ve výši 15 %, od které se odčítají slevy na dani, jež jsou popsány výše v této práci.

Výše sociálního a zdravotního pojištění je aktuálně jiná. Od roku 2009 je sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem ve výši 25 % z hrubé mzdy, výše zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem je 9 % z hrubé mzdy. O tuto částku se tedy navyšuje hrubá mzda zaměstnance a vzniká tzv. superhrubá mzda, resp. základ daně.[4]

3.4 Paušální výdaje

V této kapitole jsou vysvětleny příjmy podle § 7 ZDP a uplatnění výdajů procentem z příjmů, tedy tzv. paušální výdaje. Jejich výše v jednotlivých letech sledovaného období je popsána v následující tabulce.

Tabulka 7: Vývoj výdajových paušálů v letech 2008 až 2016

Typ podnikání	Rok				
	2008	2009	2010	2011	2012 - 2016
Řemeslné živnosti	60%	80%	80%	80%	80%
Ostatní živnosti	50%	60%	60%	60%	60%
Jiné podnikání podle zvláštních předpisů	40%	60%	40%	40%	40%
Zemědělská a lesní výroba	80%	80%	80%	80%	80%
Příjmy z nájmu podle § 9	30%	30%	30%	30%	30%

Zdroj: upraveno podle [1]

Od roku 2009 začali platit dvě novely zákona o daních z příjmů, díky kterým se změnila výše výdajových paušálů. Tyto výdajové paušály si mohou podnikající fyzické osoby odečíst od příjmů v případě, že neevidují skutečně vynaložené náklady spojené s podnikáním.

Od roku 2013 nastala změna pro osoby s příjmy ze samostatné činnosti, tedy od tohoto roku si nemohou uplatňovat daňové zvýhodnění na vyživované dítě a slevu na manželku/manžela, pokud svoje výdaje uplatňovali procentem z příjmů (paušálem). Od tohoto roku také platí, že výdajový paušál 40 % z příjmů lze uplatnit nejvýše do částky 800 000 Kč, dále u výdajového

paušálu 30 % z příjmů jej lze uplatnit nejvýše do částky 600 000 Kč. V praxi to znamená, že tyto výdajové paušály si může uplatnit pouze osoby s příjmy ze samostatné činnosti, jejíž příjmy nepřesáhnou 2 000 000 Kč.[15]

V roce 2015 byl zaveden limit u paušálu 80 % z příjmů zemědělského podnikání a z příjmů řemeslných živností. Tyto paušální výdaje lze uplatnit z maximálního limitu příjmů 2 000 000 Kč, nejvýše do částky 1 600 000 Kč. Dále byl zaveden limit u paušálních výdajů 60 % z příjmů ze živností mimo živností řemeslných. Od tohoto roku lze tyto paušální výdaje uplatnit z maximálního limitu 2 000 000 Kč, nejvýše do hranice 1 200 000 Kč. [15]

3.5 Sazba daně z příjmů

Sazba daně z příjmů fyzických osob je upravena v § 16 ZDP. Za sledované období činí jednotná sazba daně z příjmů fyzických osob 15 % z upraveného základu daně zavedená při velké daňové reformě s účinností od 1. 1. 2008. Do roku 2008 byla v platnosti progresivní sazba daně. Principem progresivního zdanění je rozdělení základu daně do několika pásem a pro každé pásmo stanovení jiné úrovně sazby daně. Platí zde, čím vyšší pásmo, tím vyšší sazba daně. V jednom pásmu je určitý interval daně, který podléhá jedné úrovni progresivní sazby daně. Příklad progresivní sazby daně je k vidění v následující tabulce. [14]

Tabulka 8: Příklad progresivní sazby daně

Základ daně	Sazba daně
do 10 000 Kč	10 %
do 30 000 Kč	20 %
nad 30 000 Kč	30 %

Zdroj: [14]

Zákon o dani z příjmů taktéž stanovuje solidární zvýšení daně. Upravuje ji § 16a ZDP, který stanovuje, že solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi:

- a) součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle §6 ze závislé činnosti a dílčího základu daně podle §7 ze samostatné činnosti v příslušném zdaňovacím období a
- b) 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona, který upravuje pojistné na sociální a zdravotní pojištění [16]

Jako příklad lze uvést, že solidární daň pro rok 2016 se odvádí z měsíčního příjmu nad 108 024 Kč. Z této částky se zvýší daň ještě o 7%. Tato daň se platí od roku 2013.

4 Modelový příklad a aplikace změn

Jedním z cílů této bakalářské práce kromě vývoje změn v dani z příjmů fyzických osob je také analýza dopadů těchto změn na daňovou zátěž poplatníka. Na příkladu tří poplatníků bude znázorněna daňová povinnost poplatníka a její vývoj za sledované období v letech 2008 až 2016. První část bude zaměřena na výpočet daňové povinnosti tří poplatníků s příjmy ze závislé činnosti, v druhé části bude ukázán vývoj daňové povinnosti tří poplatníků s příjmy ze samostatné činnosti.

4.1 Daňová povinnost poplatníka daně příjmů ze závislé činnosti

Poplatník 1 je poplatník s příjmy ze závislé činnosti ve výši 223 440 Kč za rok. Daňová povinnost tohoto poplatníka je zobrazena ve třech variantách a to ve variantě 1 bez dětí, ve variantě 2 se dvěma dětmi a ve variantě 3 se dvěma dětmi, kde druhé dítě je držitelem ZTP/P a manželka je bez vlastních příjmů.

Poplatník 2 je poplatník daně z příjmů ze závislé činnosti s příjmy 29 320 Kč měsíčně, ročně 351 840 Kč. Daňová povinnost tohoto poplatníka je zobrazena ve třech variantách a to ve variantě bez dětí, ve variantě se dvěma dětmi a ve variantě se dvěma dětmi, kde druhé dítě je držitelem ZTP/P a manželka je bez vlastních příjmů.

Poplatník 3 je poplatník daně z příjmů ze závislé činnosti s příjmy 40 200 Kč měsíčně, ročně 482 400 Kč. Daňová povinnost tohoto poplatníka bude zobrazena rovněž ve třech variantách popsaných výše.

V následujících tabulkách lze vidět výpočet daňové povinnosti poplatníků ve třech již zmíněných variantách.

Tabulka 9: Daňová povinnost poplatníka 1 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

Poplatník 1	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	301 644 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč
Daňová povinnost	20 400 Kč	20 070 Kč	20 070 Kč	20 070 Kč	21 270 Kč	20 070 Kč	20 070 Kč	20 070 Kč	20 070 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	9,13%	8,98%	8,98%	8,98%	9,52%	8,98%	8,98%	8,98%	8,98%
Varianta 2									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	301 644 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč
Daňová povinnost	-960 Kč	-330 Kč	-3 138 Kč	-3 138 Kč	-6 738 Kč	-6 738 Kč	-6 738 Kč	-9 138 Kč	-10 338 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	-0,43%	-0,15%	-1,40%	-1,40%	3,02%	3,02%	3,02%	4,09%	4,63%
Varianta 3									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	301 644 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč	299 410 Kč
Daňová povinnost	-32 040 Kč	-30 600 Kč	-34 812 Kč	-11 604 Kč	-40 212 Kč	-40 212 Kč	-40 212 Kč	-45 012 Kč	-47 412 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	-14,34%	-13,69%	-15,58%	-5,19%	-18,00%	-18,00%	-18,00%	-20,15%	-21,22%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10: Daňová povinnost poplatníka 2 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

Poplatník 2	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	474 984 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč
Daňová povinnost	46 395 Kč	45 870 Kč	45 870 Kč	47 070 Kč	4 870 Kč	45 870 Kč	45 870 Kč	45 870 Kč	45 870 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	13,19%	13,04%	13,04%	13,38%	13,04%	13,04%	13,04%	13,04%	13,04%
Varianta 2									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	474 984 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč
Daňová povinnost	25 035 Kč	25 470 Kč	22 662 Kč	22 262 Kč	19 062 Kč	19 062 Kč	19 062 Kč	16 662 Kč	15 462 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	7,12%	7,24%	6,44%	6,44%	5,42%	5,42%	5,42%	4,74%	4,39%
Varianta 3									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	474 984 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč	471 466 Kč
Daňová povinnost	-10 485 Kč	-9 570 Kč	-13 782 Kč	-12 582 Kč	-19 182 Kč	-19 182 Kč	-19 182 Kč	-23 982 Kč	26 382 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	-2,98%	-2,72%	-3,92%	-3,58%	-5,45%	-5,45%	-5,45%	-6,82%	7,50%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11: Daňová povinnost poplatníka 3 příjmů ze závislé činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

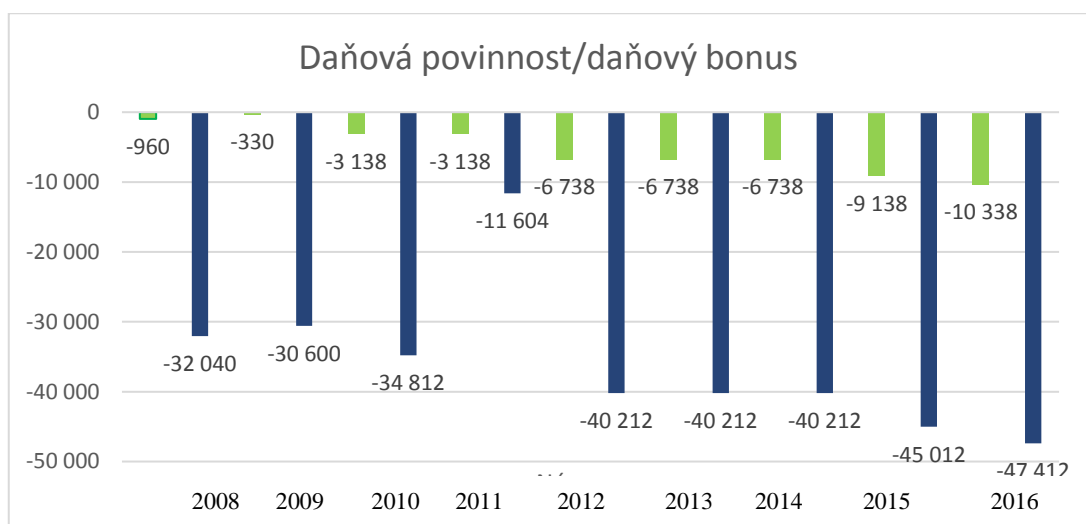
Poplatník 3	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	651 240 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč
Daňová povinnost	72 840 Kč	72 120 Kč	72 120 Kč	73 320 Kč	72 120 Kč	72 120 Kč	72 120 Kč	72 120 Kč	72 120 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	15,10%	14,95%	14,95,00%	15,20%	14,95%	14,95%	14,95%	14,95%	14,95%
Varianta 2									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	651 240 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč
Daňová povinnost	51 480 Kč	51 720 Kč	48 912 Kč	48 912 Kč	45 312 Kč	45 312 Kč	45 312 Kč	42 912 Kč	41 712 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	10,67%	10,72%	10,14%	10,14%	9,39%	9,39%	9,39%	8,90%	8,65%
Varianta 3									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	651 240 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč	646 416 Kč
Daňová povinnost	15 960 Kč	26 880 Kč	12 468 Kč	13 668 Kč	7 068 Kč	7 068 Kč	7 068 Kč	2 268 Kč	-132 Kč
Daň v % z hrubého příjmu	3,31%	5,57%	2,58%	2,83%	1,47%	1,47%	1,47%	0,47%	-0,03%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 9 je vidět vývoj daňové povinnosti poplatníka 1 s příjmy 223 400 Kč ročně. U poplatníka, který uplatňuje pouze slevu na poplatníka, se daňová povinnost příliš nemění. Kromě změny ve výši sociálního a zdravotního pojištění v roce 2009 z původních 35 % v roce 2008 na nynějších 34 % a občasné změny ve snížení slevy na poplatníka se jiná změna za sledované období neudála.

V tabulce 10 je vidět vývoj daňové povinnosti poplatníka 2 s příjmy 351 840 Kč ročně uplatňujícího slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 2 vyživované děti. U tohoto poplatníka už nastaly výraznější změny ve výsledné daňové povinnosti. Za sledované období tomuto poplatníkovi vyšla vždy daňová povinnost záporná, což znamená, že mu vzniká nárok na daňový bonus. Například v roce 2010 vzrostl daňový bonus tohoto poplatníka z původních 330 Kč na 3 138 Kč. Tato změna byla zapříčiněna zvýšením daňového zvýhodnění v roce 2010 z původních 10 200 Kč na 11 604 Kč za rok. Další výraznější změnu pocítil poplatník v roce 2012, kde se daňové zvýhodnění zvýšilo oproti roku 2011 o 1800 Kč na jedno dítě. V roce 2015 začal zákon rozlišovat daňové zvýhodnění na první a další vyživované děti, čímž poplatníkovi opět vzrostl daňový bonus o 2 400 Kč.

V tabulce 11 je vidět vývoj daňové povinnosti poplatníka 3 s příjmy 482 400 Kč ročně. Tento poplatník uplatňující slevu na poplatníka, slevu na manželku a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, kde druhé dítě je navíc držitelem průkazu ZTP/P ušetřil na dani nejvíce. Ten v roce 2008 oproti poplatníkovi, který uplatňuje slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti dostane zpátky o 31 080 Kč více. Tyto rozdíly jsou vidět v následujícím grafu, kde zelená barva představuje poplatníka uplatňujícího slevu na poplatníka, daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti a modrá barva představuje poplatníka uplatňujícího mimo slevy na poplatníka i slevu na manželku a také daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, kde druhé dítě je držitelem průkazu ZTP/P.



Obrázek 6: Porovnání daňového bonusu poplatníka se dvěma dětmi a poplatníka se dvěma dětmi, druhé s průkazem ZTP/P a slevou na manželku

Zdroj: vlastní zpracování

Pro poplatníka s příjmem 223 400 Kč ročně je na tom nejlépe poplatník ve třetí variantě.

U poplatníka 2 se příjmy 351 840 Kč ročně vzniká v první a druhé variantě daňová povinnost, jejíž výše se opět odvíjí především od změn ve výši daňového zvýhodnění na vyživované děti v průběhu sledovaného období. Ve třetí variantě v každém roce sledovaného období vzniká daňový bonus, jehož výše se taktéž v průběhu sledovaného období mění v závislosti na výši daňového zvýhodnění.

U poplatníka 2 opět vychází nejvýhodněji poslední třetí varianta, kde poplatník uplatňuje slevu na poplatníka, slevu na manželku, daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, kde druhé dítě je držitelem průkazu ZTP/P

.U poplatníka 3 s příjmem 482 400 Kč ročně nedosáhne poplatník v žádné variantě na daňový bonus. V každé variantě vzniká poplatníkovi daňová povinnost, která je nejvyšší u poplatníka uplatňujícího pouze slevu na poplatníka, nejnižší naopak u poplatníka uplatňujícího mimo slevy na poplatníka slevu na manželku a daňové zvýhodnění na vyživované dvě děti, kde druhé dítě je držitelem průkazu ZTP/P. Rozdíl v daňové povinnosti těchto variant je v roce 2008 ve výši 57 150 Kč. O tuto částku zaplatí více poplatník uplatňující pouze slevu na poplatníka.

Ze všech těchto zmíněných variant je na tom nejlépe poplatník 1 ve variantě 3 uplatňující slevu i na manželku a dítě se ZTP/P. Tomuto poplatníkovi vzniká nejvyšší daňový bonus.

4.2 Daňová povinnost poplatníka daně příjmů ze samostatné činnosti

Poplatník 1 je poplatník daně z příjmů ze závislé činnosti s příjmy ročně 223 440 Kč. Daňová povinnost tohoto poplatníka je zobrazena ve třech variantách a to ve variantě bez dětí, ve variantě se dvěma dětmi a ve variantě se dvěma dětmi, kde druhé dítě je držitelem ZTP/P a manželka je bez vlastních příjmů.

Poplatník 2 je poplatník daně z příjmů ze závislé činnosti s příjmy ročně 351 840 Kč. Daňová povinnost tohoto poplatníka je zobrazena ve třech variantách a to ve variantě bez dětí, ve variantě se dvěma dětmi a ve variantě se dvěma dětmi, kde druhé dítě je držitelem ZTP/P a manželka je bez vlastních příjmů.

Poplatník 3 je poplatník daně z příjmů ze závislé činnosti s příjmy ročně 482 400 Kč. Daňová povinnost tohoto poplatníka bude zobrazena rovněž ve třech variantách popsaných výše.

Poplatník uplatňuje výdaje na dosažení a udržení příjmů výdajovým paušálem, tedy procentem z příjmů. Poplatník provozuje činnost spadající do ostatních živností volných a uplatňuje tedy výdaje ve výši 60 % z příjmů.

V následujících tabulkách číslo 12, 13 a 14 lze vidět výpočet daňové povinnosti poplatníků ve třech již zmíněných variantách.

Tabulka 12: Daňová povinnost poplatníka 1 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

Poplatník 1	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	111 720 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč
Daňová povinnost	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Varianta 2									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	111 720 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč
Daňová povinnost	-21 360 Kč	-20 400 Kč	-23 208 Kč	-23 208 Kč	-26 808 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	-9,56%	-9,13%	-10,39%	-10,39%	-12,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Varianta 3									
Hrubý příjem	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč	223 440 Kč
Základ daně	111 720 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč	89 376 Kč
Daňová povinnost	-32 040 Kč	-30 600 Kč	-34 812 Kč	-34 812 Kč	-40 212 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	-14,34%	-13,69%	-15,58%	-15,58%	-18,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13: Daňová povinnost poplatníka 2 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

Poplatník 2	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	111 720 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč
Daňová povinnost	1 545 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	0,44%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Varianta 2									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	111 720 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč
Daňová povinnost	-19 815 Kč	-20 400 Kč	-23 208 Kč	-23 208 Kč	-26 808 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	-5,63%	-5,80%	-6,60%	-6,60%	-7,62%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Varianta 3									
Hrubý příjem	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč	351 840 Kč
Základ daně	111 720 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč	140 736 Kč
Daňová povinnost	-32 040 Kč	-30 600 Kč	-34 812 Kč	-34 812 Kč	-40 212 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daň v % z příjmu	-9,11%	-8,70%	-9,89%	-9,89%	-11,43%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14: Daňová povinnost poplatníka 3 z příjmů ze samostatné činnosti ve třech variantách v letech 2008 až 2016

Poplatník 3	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varianta 1									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	241 200 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč
Daňová povinnost	11 340 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	5 295 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč
Daň v % z příjmu	2,35%	0,85%	0,85%	1,10%	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%
Varianta 2									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	241 200 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč
Daňová povinnost	-10 020 Kč	-16 305 Kč	-19 113 Kč	-19 113 Kč	-22 713 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč
Daň v % z příjmu	-2,08%	-3,38%	-3,96%	-3,96%	-4,71%	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%
Varianta 3									
Hrubý příjem	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč	482 400 Kč
Základ daně	241 200 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč	192 960 Kč
Daňová povinnost	-32 040 Kč	-30 600 Kč	-34 812 Kč	-34 812 Kč	-40 212 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč	4 095 Kč
Daň v % z příjmu	-6,64%	-6,34%	-7,22%	-7,22%	-8,34%	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%

Zdroj: vlastní zpracování

Pro poplatníka 1 s příjmy 223 400 Kč ročně byla vypočtena v první variantě, tedy po uplatnění slevy na poplatníka, nulová daňová povinnost. Za celé sledované období tento poplatník nezaplatí na dani z příjmu nic. Tomuto poplatníkovi ve variantě 2, tedy po uplatnění daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti, vznikl v letech 2008 až 2012 daňový bonus. Jeho výše se mění v závislosti na výši daňového zvýhodnění. Ve variantě 3 vznikl tomuto poplatníkovi taktéž daňový bonus, ovšem podstatně vyšší než ve variantě 2. Například v roce 2008 byl vyšší o 10 680 Kč než ve variantě 2. Od roku 2013 si poplatníci daně z příjmů ze samostatné činnosti nesmí uplatňovat daňová zvýhodnění na vyživované děti a slevu na manželku. V případě tohoto poplatníka to znamená, že se od roku 2013 všechny varianty vyrovnaly. U všech tří variant lze vidět, že byla nulová daňová povinnost.

U poplatníka 2 s příjmy 351 840 Kč ročně lze vidět rozdíl už v první variantě v letech 2008 a 2009. Zatímco v roce 2008 vznikla tomuto poplatníkovi daňová povinnost ve výši 1 545 Kč, v roce 2009 byla daňová povinnost nula. Je to způsobeno tím, že v roce 2008 byl výdajový paušál uplatňovaný tímto poplatníkem ve výši 50 % z příjmů, tedy vznikla daňová povinnost i po odečtení slevy na poplatníka, v roce 2009 byl tento výdajový paušál ve výši 60 % z příjmů a poplatníkovi tak nevznikla po odečtení slevy na poplatníka žádná daňová povinnost. V tomto případě, stejně jako u poplatníka 1, vycházela nejlépe varianta 3, neboť z ní plynul nejvyšší daňový bonus. Avšak to platilo, až do roku 2013 kde se opět všechny varianty vyrovnaly díky zákazem uplatňování daňového zvýhodnění a slev na manželku pro poplatníky uplatňující své výdaje na dosažení a udržení příjmů výdajovým paušálem, tedy procentem z příjmů.

Pro poplatníka 3 s příjmy 482 400 Kč ročně vznikla v první variantě za celé sledované období v každém roce daňová povinnost. Její výše je stálá od roku 2009 až do roku 2016. U varianty 2 a 3 byl vypočten daňový bonus až do roku 2012. Od roku 2013 vznikla i v těchto variantách daňová povinnost a to ve výši 4 095 Kč.

Jako nejlepší pro poplatníka daně z příjmů ze samostatné činnosti se jeví poplatník 2 s příjmy 351 840 Kč ročně v každé variantě. Sice v první variantě v roce 2008 zaplatil daň ve výši 1 545 Kč, ale v dalších letech už mu daňová povinnost nevznikla. V dalších dvou variantách jsou vyšší daňové bonusy než u poplatníka 1 nebo zde není daňová povinnost žádná. Proto je na tom nejlépe tento poplatník daně z příjmu fyzických osob.

4.3 Zhodnocení

Daň z příjmů fyzických osob prošla řadou změn. K zásadním změnám došlo v souvislosti se zákonem o stabilizaci veřejných rozpočtů, kde byla schválena i rozsáhlá novela zákona o daních z příjmů s účinností od 1. 1. 2008. Zde byla zavedena jednotná sazba daně ve výši 15 %, byly provedeny změny ve stanovení základu daně a výrazně zvýšeny slevy na dani.

Na vzorovém příkladu tří poplatníků bylo ukázáno, jaké dopady měly změny v letech 2008 až 2016 na daňovou zátěž poplatníka s příjmy ze závislé činnosti i poplatníka s příjmy ze samostatné činnosti. Byli vybráni tři poplatníci s různými příjmy a u nich následně zobrazena daňová povinnost pro poplatníka bez dětí, který uplatňuje pouze slevu na poplatníka, dále pro poplatníka se dvěma dětmi uplatňujícího na tyto děti daňové zvýhodnění a pro poplatníka se dvěma dětmi, kde druhé je držitelem průkazu ZTP/P a uplatňujícího ještě slevu na manželku bez vlastních příjmů.

U poplatníka s příjmy ze závislé činnosti je nejvýhodnější varianta třetí, kde poplatník uplatňuje slevu na sebe, slevu na manželku a daňové zvýhodnění na děti, kde druhé je držitelem průkazu ZTP/P. Tomuto poplatníkovi v každém roce sledovaného období vznikl daňový bonus. Pro porovnání poplatník s příjmy ze závislé činnosti je na tom ve srovnání s poplatníkem s příjmy ze samostatné činnosti hůře od roku 2013. Od tohoto roku si totiž poplatník s příjmy ze samostatné činnosti nemůže uplatňovat slevu na manželku a daňové zvýhodnění na vyživované děti. Proto tomuto poplatníkovi vzniká daňová povinnost. Do tohoto roku byl poplatník s příjmy ze samostatné činnosti, co se týče daně z příjmů fyzických osob, v lepší pozici neboť platil nižší daňovou povinnost nebo měl vyšší daňový bonus. Od roku 2013 jsou poplatníci s příjmy ze závislé činnosti daňově zvýhodnění.

Závěr

Cílem práce bylo zhodnotit změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob a následně jejich dopad na daňového poplatníka. Změny, které v dani z příjmů fyzických osob za sledované období nastaly, jsou popsány v kapitole 3. Je zde podrobně popsán vývoj výše slev na dani za jednotlivá zdaňovací období sledovaného časového úseku, daňového zvýhodnění na vyživované dítě za každé zdaňovací období sledovaného časového úseku pro poplatníka. Dále byla práce zaměřena na změnu v oblasti výpočtu daně pro poplatníka, konkrétně na tzv. superhrubou mzdu, tedy nový základ daně pro poplatníka daně příjmů ze závislé činnosti. Není opomenut ani poplatník příjmů ze samostatné činnosti a tudíž změny ve výdajových paušálech z příjmů (procentech z příjmů). V neposlední řadě je v práci ukázána změna v sazbě daně z příjmů fyzických osob, vysvětleno progresivní zdanění a solidární daň.

Dopad změn je zobrazen v poslední kapitole práce, kde jsou konkrétní změny aplikovány na vzorový příklad tří poplatníků daně a v tabulkách zobrazena jejich výsledná daňová povinnost za jednotlivá zdaňovací období v celkovém sledovaném časovém úseku. Následně jsou všechny změny popsány a nakonec i zhodnoceny. Byli vybráni tři poplatníci s různými výšemi příjmů. U každého poplatníka byly vypočteny tři varianty, u kterých byla vypočtena výsledná daňová povinnost. Varianty byly zvoleny takto: ve variantě jedna poplatník uplatňuje pouze slevu na poplatníka, tedy na sebe. Ve variantě dvě uplatňuje poplatník slevu na sebe a daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti. Ve variantě tři uplatňuje poplatník slevu na sebe, daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, kde druhé dítě je navíc držitelem průkazu ZTP/P a slevu na manželku bez vlastních příjmů. Tyto varianty byly použity jak u poplatníka příjmů ze závislé činnosti tak u poplatníka příjmů ze samostatné činnosti. V těchto příkladech bylo zjištěno, že od roku 2008 až do roku 2013 měl nižší daňovou povinnost poplatník příjmů ze samostatné činnosti. Od roku 2013 je na tom lépe poplatník příjmů ze závislé činnosti, neboť si od tohoto roku poplatníci s příjmy ze samostatné činnosti uplatňující výdaje procentem z příjmů nemohou uplatňovat slevu na manželku a daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Dopad změn byl tedy pro poplatníka s příjmy ze závislé činnosti pozitivní, naopak pro poplatníka s příjmy ze samostatné činnosti uplatňujícího výdaje procentem z příjmů byl negativní, neboť pokud mu do roku 2013 na dani nic neplatil, naopak měl daňový bonus, po tomto roce mu vždy vznikla daňová povinnost.

Použitá literatura

- [1] Daně 2009: Pozor na změny u výdajových paušálů. Peníze.cz [online]. Praha: Partners media, 2010 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dane/67586-dane-2009-pozor-na-zmeny-u-vydajovych-pausalu>
- [2] Daně 2016 a předpisy související s přehledy změn. Olomouc: ANAG, spol s r. o., 2016. ISBN 978-80-7554-006-5.
- [3] Daňové slevy 2010. Podnikatel.cz [online]. Praha: Internet Info, 2010 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/danove-slevy-2010/>
<http://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/slevy-na-dani/>
- [4] Jaké změny přinese superhrubá mzda. Podnikatel.cz [online]. Praha: Internet Info, 2007 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/jake-zmeny-prinese-superhruba-mzda/>
- [5] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie - úvod do problematiky. Praha: ASPI, a.s., 2005, 112 s. ISBN 80-7357-092-0
- [6] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.
- [7] LOŠŤÁK, Milan, Petr PELECH a Iva RINDOVÁ. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2016 .. Olomouc: ANAG, 2016. Daně (ANAG). ISBN 978-80-7263-995-3.
- [8] PILÁTOVÁ, Jana. Daň z příjmů fyzických osob .. a Daňové přiznání za rok ... Komentované změny platné k ... : Vzorový příklad daňového přiznání za rok .. Brno: CP Books, 2005-^^^^. Daně a účetnictví (CP Books). ISBN 80-251-0512-1.]
- [9] Přehled státního rozpočtu. Monitor [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2015/statni-rozpocet/#prehled>
- [10] Slevy na dani a daňová zvýhodnění. Finance.cz [online]. Praha: Mladá fronta, 2017 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/vypocet-mzdy-a-zalohy-na-dan/slevy-na-dani/>
- [11] Slevy na dani platné pro rok 2011 a změny roku 2012. Podnikatel.cz [online]. Praha: Internet Info, 2012 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/slevy-na-dani-platne-pro-rok-2011-a-zmeny-roku-2012/>

- [12] Slevy na dani. Měšec.cz [online]. Praha: Internet Info, 2017 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/danovy-portal/dan-z-prijmu/slevy-na-dani/>
- [13] VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2012. 10. aktualiz. vyd. Praha: 1. VOX, a.s., 2010, 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.
- [14] VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Jana VÍTKOVÁ. Daňový systém ČR. V Praze: 1. VOX, 1997. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-23-6.]
- [15] Výpočet základu daně z podnikání FO výdajovým paušálem (procentem z příjmu). Ipodnikatel.cz [online]. Praha: Ipodnikatel.cz, 2014 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Dane-v-podnikani/vypocet-zakladu-dane-z-podnikani-fo-vydajovym-pausalem-procentem-z-prijmu.html>
- [16] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník